

การตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

นุชนภา รีนอบเชย
อดีตที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ประเด็นการนำเสนอ

- หน้าที่ของผู้ตรวจสอบ
- แนวทางการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร
- การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง
- ประเด็นใหม่ในการตรวจสอบและรับรอง

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจสอบ

- (1) **ตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา**ว่าสอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา และ**ตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา**ตามที่ได้ออกแบบว่าเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา
- (2) ตรวจสอบข้อมูลจากเอกสาร รวมทั้ง ข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์หรือตรวจสอบ ณ สถานที่จัดการเรียนการสอน กรณีมีความจำเป็น

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจสอบ

4

(3) ขอให้บุคคลมาชี้แจงหรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อประกอบการพิจารณา

(4) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงระบบการบริหารการจัดการศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษาที่ขอรับการตรวจสอบ

(5) เสนอคณะกรรมการเพื่อรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจสอบ

5

(6) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา ระบบตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา และระบบการรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

ในการดำเนินการตาม (3) ให้ผู้ตรวจสอบแจ้งแผนการตรวจสอบแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อเตรียมการล่วงหน้า และให้แสดงบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและหนังสือแต่งตั้งหรือมอบหมายจากคณะกรรมการ

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

(๑) กรณีตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา

๑.๑) ให้มีการตรวจสอบโดยพิจารณาข้อมูลจากเอกสาร ภายใน 120 วัน นับตั้งแต่สป.อว.ได้รับเรื่อง หากมีความจำเป็นอาจมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์หรือตรวจสอบ ณ สถานที่จัดการเรียนการสอน โดยต้องเป็นหลักสูตรการศึกษาที่เปิดการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ

๑.๒) ให้ผู้ตรวจสอบอย่างน้อย ๒ คน ดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้ตรวจสอบจะพิจารณาประเด็น ดังนี้

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

๑.๒.๑) ความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษากับทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของประเทศ และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

๑.๒.๒) ความเสี่ยงและผลกระทบจากภายนอก อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นโยบาย และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในบริบทโลก

๑.๒.๓) ผลสำรวจจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียน และนักเรียนที่ต้องการเข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษา

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

๑.๒.๔) ความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การ
ออกแบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการบริหารการ
จัดการศึกษา ตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
การศึกษาระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษา รวมทั้ง มาตรฐานคุณวุฒิสาขารหรือสาขาวิชา
(ถ้ามี)

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

ทั้งนี้ กรณียุทธศาสตร์ปรับปรุงให้พิจารณาประเด็นเพิ่มเติม ได้แก่ ผลการดำเนินงานของหลักสูตรการศึกษาที่ผ่านมา ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า ตลอดจนข้อร้องเรียนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกและบุคคลภายในสถาบันอุดมศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับหลักสูตร (ถ้ามี)

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

(๒) กรณีตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา

๒.๑) ให้มีการตรวจสอบข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน และการ
ตรวจสอบ ณ สถานที่จัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม โดยกำหนด
ระยะเวลาในการดำเนินการหลังจาก **คณะกรรมการแจ้งผลการตรวจสอบ
หลักสูตรการศึกษา**

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

- ๒.๑.๑) ระดับอนุปริญญา ต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
- ๒.๑.๒) ระดับปริญญาตรี ต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี
- ๒.๑.๓) ระดับปริญญาโท ต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
- ๒.๑.๔) ระดับปริญญาเอก ต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๖ เดือน
- ๒.๑.๕) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต
ชั้นสูง ต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

๑.๒) ผู้ตรวจสอบอย่างน้อย ๓ คน ตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผล การดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบการบริหารจัดการ การศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจว่าจะ ได้รับการพัฒนาตรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด มีความรู้ และทักษะ เพียงพอในการประกอบอาชีพ และผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่า **บัณฑิตมีสมรรถนะ เป็นไปตามที่คาดหวัง ภายใน ๑๘๐ วัน** นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ยกเว้นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือประกาศนียบัตรชั้นสูงให้ใช้เวลา ภายใน 150 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้ตรวจสอบจะพิจารณา ประเด็น ดังนี้

แนวทางในการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา 2565

๒.๒.๑) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ กรณีหลักสูตร การศึกษาที่มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ให้ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

๒.๒.๒) การดำเนินการตามระบบการบริหารการจัดการ จัด การศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาออกแบบไว้

๒.๒.๓) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

กรณีการตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา

(๑) กรณีสอดคล้องตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ให้คณะกรรมการโดยสป.อว.แจ้งผลการตรวจสอบแก่สถาบันอุดมศึกษาภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ สป.อว.ได้รับเรื่อง

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

(๒) **กรณีไม่สอดคล้อง** ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ให้คณะกรรมการโดย สป.อว. แจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด และในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันความเสียหาย คณะกรรมการจะแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งรัดการดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษานั้นไว้ก่อนก็ได้

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

กรณีการตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา

(1) กรณีสอดคล้องตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ให้ กมอ. ประกาศรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาดังกล่าว **โดยมีระยะเวลา ๕ ปี นับแต่รับนักศึกษา รุ่นแรกของหลักสูตรการศึกษา** และให้ สป.อว. แจ้งเรื่องดังกล่าวต่อองค์กรกลางบริหารงานบุคคลและสภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบโดยเร็ว **การดำเนินการรับรองมาตรฐานข้างต้นต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่ผู้เรียนรุ่นแรกจะสำเร็จการศึกษา**

ทั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ได้รับการรับรองหลักสูตรการศึกษานั้น ๆ ให้สถาบันอุดมศึกษากำกับดูแลหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

(๒) **กรณีไม่สอดคล้อง** ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ให้ กกอ. โดย สป.อว. แจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการแก้ไขตามประเด็นที่ไม่สอดคล้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรณีสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการแก้ไขตามประเด็นที่ไม่สอดคล้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการประกาศรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา ต่อไป

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

๒.๒) กรณีสถาบันอุดมศึกษา**ไม่ดำเนินการแก้ไข**ตามประเด็นที่ไม่สอดคล้องภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ ก ม อ . เสนอเรื่องต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้สถาบันอุดมศึกษา**หยุดการดำเนินการหลักสูตรการศึกษา** หรือดำเนินการอื่นใดอันจำเป็นต่อไป**โดยให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป**

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใดที่ผ่านการ
ตรวจสอบหลักสูตร และได้รับการรับรองมาตรฐานโดย
หน่วยงานประเมินหรือรับรองคุณภาพภายนอก
ระดับอุดมศึกษาอื่น

สถาบันอุดมศึกษาอาจเสนอหลักสูตรศึกษานั้น ให้
กมอ. พิจารณาเพื่อ **ประกาศรับรองมาตรฐานการ
อุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาเป็นรายกรณี**

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

กรณีที่ครบระยะเวลาการรับรองในหลักสูตรการศึกษา และประสงค์จะเสนอให้ กมอ. รับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษานั้นในรอบต่อไป

ให้สถาบันอุดมศึกษาเสนอขอรับรองหลักสูตรการศึกษา ต่อ กมอ. ก่อนครบกำหนดระยะเวลาการรับรอง
อย่างน้อย ๑๘๐ วัน

การพิจารณาผลการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

กรณีสถาบันอุดมศึกษามีความเห็นขัดหรือแย้งกับผล
การพิจารณาของ กมอ. ในประเด็นการตรวจสอบหลักสูตร
และการตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา ในประเด็นผล
การพิจารณาว่า **ไม่สอดคล้อง** ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาสามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาได้
โดยยื่นอุทธรณ์ ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ภายใน
๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผล

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการพิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การตัดสิน
๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านระหว่างเรียนและมีการสะสม จนมีแนวโน้มที่มั่นใจได้ว่า จะบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้โดยรวมที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษา 	☐ ผ่าน ☐ ต้องปรับปรุง ☐ ไม่ผ่าน

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการพิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การตัดสิน
<p>๒. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชา</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรการศึกษามีการกำหนดผู้มีส่วนได้เสีย และวิธีการได้มาซึ่งความต้องการและความคาดหวังอย่างไร ที่นำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ที่ครอบคลุมตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ และสะท้อนเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ● การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชาหรือโมดูลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรการศึกษาอย่างไร ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะทางวิชาการและวิชาชีพได้จริง 	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ต้องปรับปรุง</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการพิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การตัดสิน
๓. การจัดกระบวนการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ได้อย่างไร ● การจัดกระบวนการเรียนรู้ทำให้มั่นใจได้อย่างไรว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้กับโลกของการทำงานจริงได้ และตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง 	☐ ผ่าน ☐ ต้องปรับปรุง ☐ ไม่ผ่าน

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการพิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การตัดสิน
๔. วิธีการวัด และ ประเมินผล ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> ● การออกแบบการวัดและประเมินผลลัพท์การเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน มีวิธีการ เครื่องมือ และการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลที่น่าเชื่อถืออย่างไร ที่สะท้อนผลลัพท์การเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ● มีวิธีการอย่างไรในการทบทวน ตรวจสอบ กำกับ การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการรายงานผลการเรียนรู้ ที่นำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพท์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตร การศึกษาและรายวิชาคาดหวัง 	☐ ผ่าน ☐ ต้องปรับปรุง ☐ ไม่ผ่าน

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการ พิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การ ตัดสิน
<p>๕. ระบบและ กลไกการ พัฒนา หลักสูตรและ การบริหาร คุณภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรการศึกษาที่มีการวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการหลักสูตร รวมถึงมีการจัดการข้อร้องเรียนและการอุทธรณ์อย่างไร 	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ต้องปรับปรุง</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>

ประเด็นในการตรวจสอบและรับรอง

ประเด็นการพิจารณา	คำอธิบาย	เกณฑ์การตัดสิน
๕. ระบบและกลไกการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรการศึกษามีการนำข้อมูลการประเมินผล การจัดการศึกษาดังกล่าว มาใช้ในการทบทวน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) ของหลักสูตรการศึกษาอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด และผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่าจะได้บุคลากรที่มีความสามารถ ตรงตามความต้องการและความคาดหวัง ● มีวิธีการอย่างไรในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลของหลักสูตรการศึกษาให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบ 	☐ ผ่าน ☐ ต้องปรับปรุง ☐ ไม่ผ่าน

ผลการรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา ในหลักสูตรการศึกษา

ผลการรับรอง มาตรฐานฯ	ความหมาย
รับรอง	หลักสูตรการศึกษาดำเนินการได้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ และมีผลการพิจารณารายประเด็นในระดับ “ผ่าน” ทั้ง ๕ ข้อ
ไม่รับรอง	หลักสูตรการศึกษาดำเนินการไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ หรือมีผลการพิจารณารายประเด็นในระดับ “ไม่ผ่าน” อย่างน้อย ๑ ข้อ

ขอขอบคุณ